

መሠረታዊ የሶሲያሎች ትምህርት

Proudly
brought
to you
by

www.binyamink.wordpress
.com

ለሕዲሪክ መሠረታዊ
የሰው ሕይወት ሥልጠና የተዘጋጀ

መሠረታዊ የሰህንዮስና ትምህርት

ለሕዲሪክ መሠረታዊ
የሰው ኃይል ሥልጠና የተዘጋጀ

ታህሳሥ 1978
አዲስ አበባ

1.	የዚህ ጽሁፍ ይዘት	1
2.	ስለ የሎጂክ ህብረ ተከባ	1
3.	2.1 ስለ የሎጂ ምንድነው?	1
	2.2 ህብረ ተከባ	3
3.	ባህሉና ህብረ ተከባ	5
4.	የህብረ ተከባ አመጣጥና ዕድገት	8
	4.1 የህብረ ተከባ አመጣጥ	8
	4.2 የህብረ ተከባ ዕድገት	1.2
	4.2.1 የመጀመሪያ ህብረ ተከባ ቡድን /ባንድ/	12
	4.2.2 ድህረ የጋር ዘን ሥርዓት ማህበሮች	14
5.	የሶሲየሎጂ ምርመራ ዘዴ	16
6.	የሶሲየሎጂ ንድፈ ሃሳብ	18
7.	የሶሲየሎጂ ጫና በሊት ይገኛል	19
8.	ማጠቃለያ	24
9.	የተመሳሳይ ተከታታይ ጥያቄዎች	24
10.	የገርጌ ማስታወሻ	25
11.	ዋጊ መጻሕፍት	26

1. የዚህ ጸሐፊ ይዘት

የመጀመሪያው ክፍል የሥነ ምግባርና ህብረተሰብን ፀገን ማስቀመጥ በአጭር ይዘረዝራል። ከዚያ በኋላ የባህልና የህብረተሰብ ፀገን ማስቀመጥን ተመሳሳይነትና ልዩነት ይገልጻል። ህብረተሰብ እንዴት ተከታታይ እንዴት እደገ? ስለ ህብረተሰብ ሳይንሳዊ ዕውቀት ለማስማተት የተቻለው በምን ዘዴ ነው? ለእነዚህ ጥያቄዎች መልስ አጭር ማብራሪያ ይሰጣል። የቡርዲኖ የማርክሲዝት ሶሲዮሎጂ ልዩነት በዘዴ በንድፈ ሃሳብና ተገባራዊነት እኳም ይተነተናል። በተለይም በአብዮታችን ፍንጻታና ለሶሻሊዝት ህብረተሰብ ገንባታ መሠረት በመጣሉ ሂደት የሶሲዮሎጂ ሚና ምን እንደሆነ ያብራራል።

2. ሶሲዮሎጂና ህብረተሰብ

2.1 ሶሲዮሎጂ ምንድነው?

ሶሲዮሎጂ ኅብረተሰብን በወሰንበት ገንጽነቱ መስተጋብሩ የሚያጠና ሳይንስ ነው። ኅብረተሰብን በሥርዓተ ነቱ እንዲሁም የተለያዩ ማኅበራዊ ተቋማት፣ ማኅበራዊ ሂደቶችና ጉዳዮችን በጠቀላላ የኅብረተሰብ አካልነታቸው ያጠናል።

ኅብረተሰብ የተፈጥሮአዊ ታሪካዊ ዕድገት ውጤት ነው። የተለያዩ ክፍሎች የጠቀሳሳው ኅብረተሰባዊ ሥርዓት አካል ሆነው የሚከሰቱ እንደ በዘፈቀደ የሚሆኑ ወይም ተገንጥለው የሚታዩ አይደሉም።

ሶሲዮሎጂ ዓላማው ተጨባጭ ማኅበራዊ ገንጽነቶችና ሂደቶችን በሳይንሳዊ ዘዴ ማጥናት፣ መተንተን፣ የዕድገታቸውን አቅጣጫ መተንበይና ማኅበራዊ ሂደቶችን በተከከለ ለመሥራት የወደፊት አቅጣጫን ማሳየት ነው።

የቡርዲኒ ሲሳይንሳዊ ሶሲዮሎጂ እንዳለ በማለፍ ፍልስፍና ላይ የመሰረተ ሳይንሳዊ ሶሲዮሎጂ አለ።

ሳይንሳዊ ስራዎች በጣም ሲያሰክቱ ይህ ይቻላል ብሎ ጥቅም
አካልነት ፍልስፍና ላይ የተመሰረተና እንዲያውም ከታ
ሪካዊ ጥራትነት ጋር በተመሳሳይነት የሚጠራ ነው።
በለዚህ ጉዳይ የሰጠ የትምህርት ምህንድስና የሚከተለውን
ጽፏል።

“በሌላ ጥያቄ ይከተሉ የሚኖረንን አመለካከት
ከሃሳብነት፣ የነበረ ተሰባስቦ ተንተኛንም ከሊባይን
ሳይንስ የሰርዘ ዘዴ አመለካከትና ለነገሮቹ ገንዘብም ተ
ወሳኝ ታሪካዊ አቅራቢ እንዲኖረን ሳይገባን ስራዎች
ሌሊት ታሪካዊ ጥራትነት በሌለው አገልግሎት ይሰጣል።
ይላል። /ዲ. ጥንድኮብ 1969 ፣ ገጽ 17/

ሳይንሳዊ አመለካከት ነበረ ተሰባስቦ በውህድ
ጥናታዊ አካልነት፣ በታሪካዊ ዕድገትና በተወሰነ
የዕድገት ደረጃው ይገነዘባል።

ነበረ ተሰባስቦ ውስብስቦ ገንጽነት እንዳለው
ከላይ ተጠቅሟል። ጥርክሳዊ ተንተኛ ከገንጽነቱ
ሁሉ የሰጥቶ የዎርት ገንጽነት ወሳኝና የሁሉም መሠረት
እንደሆነ ያስገነዝባል።

ጥርክሳዊ እንዳለው፣

“በጥቅምታዊ ጥናታዊ ገንጽነቱ ነበረ ተሰባስቦ
ጥላታም ነበረ ተሰባስቦ በሌላው በተወሰነ የታሪክ ዕድገት
ደረጃ የዎርት ገንጽነቱ ውጤት ነው።” /ጥርክሳና
ኢንገልስ ስብስብ ሥራዎች ቀጽ 1962፣ ገጽ 90

በሌላው የዎርት ገንጽነት፣ የወደባቸውን
ገንጽነትና ተገልጾ በሌላው ስራ ተጽዕኖ ወዘተ...
ያጠናል።

2.2 ሕብረ ተሰብ

ሕብረ ተሰብ የሚለው ፅንሰ ሃሳብ በአንድ በታወቀ ሰለተ ምርት ላይ የተመሰረተ የሰዎችን ልክ ኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማኅበራዊና ርዕዮተዓለማዊ ሁኔታ ገንጥነቱን ያመለክታል።

አንድ ሕብረ ተሰብ በዙ ገንጥነቱን ያቀፈ ሊሆን፣ የሕብረ ተሰብን ሲሀራና የዕድገት ደረጃ የሚወስነው ጥያቄ ሀብቱን የሚያመርትበት ሥልጣን ስላለው ሥልጣን የምርት ኃይሎችና የምርት ገንጥነቱን ያቀፋል። የአንድ ሕብረ ተሰብ ሥልጣን የሕብረ ተሰቡን ማኅበራዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ሲህላዊና ርዕዮተ ዓለማዊ ወዘተ... ሕይወቱን ይወስናል።

ሲኒማዊ ስብዕኔ ሰዎች በማህበራዊ የምርት ሂደት የሚኖራቸውን መደባዊ ሥፍራቸውን ያጠናል። ተግራሪ መደቦች ባሉበት የመደብ ተገልጿል ሕገጋት፣ የአብዮትን አመጣጥ ወዘተ... ይመረምራል።

ሰዎች የጠቀሳላቸው ሕብረ ተሰብና የተለያዩ ዓላማዎች ያሉባቸው የልዩ ልዩ ሕብረቶች አካል ናቸው። ሌክኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማኅበራዊና ሲህላዊ ወዘተ... ዓላማ ያላቸው ሀብረቶች /ጤናማ/ አሉ።

ለምሳሌ፡ በኢንግላንድ አካባቢ ፤ የሠራተኛ ማኅበራት በፖለቲካ ድርጅት ፤ ፓርቲዎች፣ መንግሥት አካባቢያዊ ሕብረቶች ፤ የከተማ፣ የጣና የጦን

ሕብረቶች ተሉ የማይለዩወጡና ደር ሕዝቦች ይገኛሉ። ደግሞ፡ ለምሳሌ ፓርቲዎች፣ መደቦች፣ በፄ ወይንም ህይወት ሊሆኑ ይችላሉ። ለምሳሌ በአንድ አውቶክ የሚጋዙ መንገዶች በሕዝባዊ ሰበሰባ የሚገኙ አደማ ጮች፣ ገብረቶችና ገንጥነቶች ተወጣው ሁኔታ የሚያ

መጣቸው እንደመደብ ያሉ በሰዎች ነሊና ዊ ፈቃድ ውጭ
የሆኑና በሰዎች የሚደራጁ እንደገር ቲና የውያ ማህበ
ራት ያሉ ሊሆኑ ይቻላሉ።

የሕብረ ተከብ ተገባራት በገለሰቦች፣ በሁለት
ሰዎች በቡድን ወይም በተቋማት ይካሄዳሉ። ለምሳሌ
ምን እንደሆነ የማናውቀው አንድ የመጠነኛ ሕዝብ
በብሰባን እንመልከት። ይህ የሕዝብ ክምችት የቀበሌ
በብሰባ ነው? ዐድር ነው? እየከሰመ በመሄድ ላይ
ያለው ማህበር/ሰንበት/ ነው? የገሣ/ከላን/ ድር
ፎት ነው? ለነዚህ ከተለያዩ ሕዝባዊ ማህበራት የተ
ኛው እንደሆነ ከመለከትን ለመለየት እንቻላለን
ከላይ እንደገለጸ ነው እነዚህ ሕዝባዊ ማህበራት፣
ምንም እንኳ እያንዳንዱ የራሱ የሆነ አንድ ከሌላው
የሚለዩው የውስጥ ለመራር ያለው ቢሆንም፣ የደነገጋ
ቸው ሕብረ ተከብ ነው። ስለሆነም ቀበሌ አገር
አፋ የፖለቲካና የቦሲዬ ሊከናወኑ ድርፎት፣ ዐድር
የመረዳት ማህበር፣ ሰንበት የሃይማኖትና የመረዳት፣
የገሣም እንዲሁ ሁሉንም ማህበራት መሆናቸውን ድርጊ
ታቸውን በመመልከት ለማወቅ ይቻላል። ከዚህ በላይ
የጠቀናቸው የሰዎች ነብረት በተገባር ቢገለጽ ለማ
ሳየት ያህል ነው።

ከዚህ በላይ የተጠቀሱት ምሳሌዎች በሁለት
ሰዎች ወይም በከፊል ሕብረ ተከብ የተወሰኑ ናቸው።
ምንም እንኳ እነዚህ የሚከተሉት የነብረ ተከብ ለጠቃ
ላይ ሥርዓት ቢሆንም፣ ሕብረ ተከብ ሰፊና ለጠቃላይ
ነው። ሕብረ ተከብ አንድ በዚያ ያለ የሕዝብ ክምችት
ያለበት ቢያንስ ቢያንስ የሚከተለው ተገባራት ያለው፣
የቤተክብና የአስተዳደግ ሥርዓት ያለው የሊከናወኑ፣
የማኅበራዊ ቁጥጥር፣ የፖለቲካ፣ የሃይማኖት ወይም
የፍልስፍና ሥርዓቶችና ሂደቶች ያለበት ሆኖ፣ የራሱ

ለከባቢ፣ ቋንቋ፣ ባህል ያለው ነው።

ሕብረ ተከብ ከሰው ፍላጎት ውጪ የሆነ በራሱ ሕገጋት የሚያድግና የሚለወጥ ከሰተ ነው።

3	ንፃተ ሀሊና
2	ሀብረ ተከብ
1	ቲፕሮ

ጣና ቸው በዓለም ያሉት ነገሮች ሁሉ በሰሰተ ደረጃ ይከፈላሉ። ቲፕሮ / ጣዳ ዕውነታ/ የዚሁ ዕድገት ውጤት የሆነው ሕብረ ተከብና እንዲሁም በሰሰ ተኛ ደረጃ ጣናበራዊ ንፃተሃሊና ይገኛል።

3. ባህልና ሕብረ ተከብ

ሰዎች በአንድ ታሪካዊ የዕድገት ደረጃቸው የሚያመር ተተን ጣዳና መንፈሳዊ እሴት ወይም ጠቀሜታ ያላቸውን ነገሮች ያመለክታል። ባህል የሰው ጣዳና መንፈሳዊ የፈጠራ ሥራ ሆኖ ሰዎች ከቲፕሮና ከሀብረ ተከብ ጋር ባላቸው ገንኙነት የሚወሰን ነው። ባህል የጣናበራዊ ተገባር ውጤት ነው። በባህል እድገት ምርት እና ሥልተምርት ወሳኝነት አለው። በሥልተ ምርት መለዋወጥ ባህልም ይለዋወጣል። በለውጡ ሂደት ከአሮጌው ባህል አንፃገዱ ሳይለወጡ የሚሸጋገሩ፣ በከፊል የሚለወጡና ወርሰውም ተለወጠው በአካሉ የሚተኩ አሉ። በዚህ ዓይነት እያንፃገሩ ጣናበራዊ ሥርዓት የራሱ የሆነ ባህላዊ ከምቸት ይኖረዋል።

ባህል ከምርት፣ ከፖለቲካ፣ ከመንፈሳዊ ሥራ ጋር ገንኙነት ያለው ሰፊ ጣናበራዊ ክስተት እንደሆነ እንገነዘባለን።

ብድህ ለሀገራችን ምርጠኛ ሲሆን ለብሔራችን የሚገባውን
ዕድልና የገባርና ወጪቱ ወዘተ... የሚሰጥ ብድህ የምርት
ወጪቱ ናቸው። የሚፈጸም ለሀገራችን ምርጠኛ ዕውቀት፣ ሕግ፣
ፍልስፍና፣ ሃይማኖት፣ ሥነጥበብ፣ ሥነሰላም፣ ሳይንስ፣ ኪነ
ጥበብ፣ ሥነጽሁፍና የሚሰጥ የጥያቄ ገላጭና የአስፈጻሚነት ነፃ
ሰነድ ናቸው።

ሀገራችን የሚከተሉት ዋና ዋና ጠባቂዎች አሉ።

ሀገራችን

- በሀገራችን ጋር አብሮ ያደገና እንቅስቃሴው የሚጠጋ
ራሱን ደንብ ነው። ሀገራችን እንቅስቃሴ ሲያደርግ
ሥርዓት እየያዘ በሕግ ሀገራችን ሥርዓት ለይዘ ያለ።
በሀገሪቱ ሀገራችን በሀገሪቱ በሀገሪቱ የሀገራችን ወጪ ሲሆን
በሀገሪቱ በሀገሪቱ የገንባታ ጠባቂ ነው።
የሀገራችን ዋና ተገባር፡- ሀገራችን ሰዎች በሀገራችን
አባልነታቸው ብድህ / ተፈጥሮአዊ / ሚናዎች ፍላጎት
ቸው የሚያረክባቸውን ሀገራችን ለሰዎች የሚፈጥር ነው።
ሰዎች እንደሚገኙት ህግ ፍጡር ይበሉ። ገን
ተፈጥሮ ያስገኘውን በጥርሶቹ በሕግ ተቀባይነት አድነው
በታዘዙ ። ሰዎች በሀገራችን ሥርዓት ማለት
በሀገራችን ከታዘዙት ህግ ይቆያል ሀገራችን የሚፈጸሙት
ተገባር በሀገራችን ይገኛል ነው። የሚያደርጉትና በሀገራችን
ሥራሰርና ፍራፍራ የሚሰጡት ሀገራችን በተለመደ ይገኛል
ነው። እንዲሁም ሚናዎች ፍላጎታቸውን በሀገራችን
ኪነታችን ሀገራችን ርዕዮተዓለማችን ሳይንሳችን ወዘተ
በሀገራችን ይገኛቸው ይገኛቸው ይገኛቸው።
- ሀገራችን የሚከተሉት የሚከተሉት ጠባቂ አሉ። በው
የሰው ፍጡራዊ ቅርጽ ሕግ አደራረ ከሰሰት ሚናዎች
ተከላከለ ሕግ አደራረ ከሰሰት አሁን
የምናየው የሀገራችን ከሰዎች የሚከተሉት ጠባቂ አሉ።

ነው። ጸሐት ነው። ይህ የባህል ክምችት አንድም
 ባይለወጥ እንኳን እስከላንበት ዘመን ድረስ የጭጭ
 ባይሆን ሊያላቅቅ ይችላል። ለወጥ እያደረገ ነው።
 ለምሳሌ ባይንሳይ ባህል በቀደም መልኩ ጥንታል
 እንደነበር በምርምር ተደርሶበታል። ባይንሳይ
 ባህል በሰፊ ነበት ሀብረ ተሰብ ጥንታል። ለይስፍንዎት
 ምክንያትም እነዚህ ንጉሥ ለገን የሚሰጥ ሃላፊ ነገር
 ናቸው።

- ማንኛውም ባህላዊ ፅንሰ ሃሳብ በቋንቋ የተገለጠና
 የተባራረሰ ሰላህና ሰዎች ሊያስቡትና የሕብረ ተሰብ
 ሀብት ነው የሚባለው ፅንሰ ሃሳብ ሁሉ በቋንቋ
 አማካይ ነት ጉልህ ይሆናል።
- ባህል እያንዳንዱ ሰው ተወለደ በአንድ ሀብረ ተሰብ
 ውስጥ በሚያድግበት ወቅት የሚለምደውና የሚማረው
 ነገር ነው። ሰውን ሰው የሚያሰኘው በሀብረ ተ
 ሰብ አማካይ ነት ባህሉን ስለለመደ ነው።
- የአንድ ሰው የገሰ ባህርይ የሚቀረጸው ከተፈጥሮ
 ከወረሰው ሌላ በሀብረ ተሰብ ባህል ነው። የተለያዩ
 ሕብረ ተሰቦች የተለያዩ ባህል አሏቸው። ሰላህነት
 የአንዱን ሀብረ ተሰብ አባላት ባህርይ ከሌሎች ሀብ
 ረ ተሰብ አባላት ባህርይ ጋር በናወፋድ ልዩነት
 እናያለን። ለምሳሌ የአንድ ሊት ዩክሬንና የኢጣሊያ
 ተወላጅ ጠባይ በናወፋድ ልዩነት ለማየት እንችላለን።
 ሰው ከተፈጥሮ ማለት /ከፍጡረ ዊ/ የሚ
 ያገኘው ባህርይ መጠነኛ ነው። ዋና የሰውን
 ባህርይ የሚቀርጸው ሀብረ ተሰብ በባህሉ መሠረት ነው።
- ባህል ባያቋርጥ እንደማንኛውም የተፈጥሮ ከስተት በ
 አዘጋጫ ለወጥ ሂደት ላይ ያለ ብሉም በምትቀት
 የፃይ ነት ለወጥ የሚያሳይ ነገር ነው። ከላይ

የተጠቀሰው ምሳሌ ከጥንቁቅ ወደ ሳይንሳዊ ለውጥ
ኸገገር ለዚህ ምሳሌ ሊሆን ይቻላል ።

- ባህል ምንም እንኳን በቁጣጭ በሰዎች እንቅስቃሴ
የሚገለጽ ቢሆንም ረቂቅም ነገር ነው። ረቂቅ
በዓይን ባይታይም በእጅ ባይጻሰሰም ለሀብረተኛ
የገንዘብነትና መስተጋብር ስርዓት ሆኖ ሲሰራበት
ለመመልከት እንቅሳለን።
- ባህል ሥርዓትና ውህደት ያለው ነገር ነው። እን
ዲሁም የተጠባጠሰ ልምድና ወገ ሳይሆን እንወቅ
ያለው በመሆኑ ሰዎች ይህንን ሥርዓት በመከተል
ተገባራቸውን ያከናውናሉ።
- የዓለም ሕብረተሰቦች ባህሎች ባመረመሩ እንቅስቃሴ
ሌላው ወሰዶ ከራሱ ባህል ጋር አዋህዶ እንደግጹ
ቆሰት እንረዳለን።
- ባህል መደባዊ ባህሪም አለው። ሕዝብ ሲያድና
ሰባላት ባህል በጋራ ሀብት ላይ የተመሰረተ በ
መሆኑ የሰፊውን ህዝብ ጥቅም ይወክላል፤ ያንጸባ
ር ያል።

4. የሀብረተኛ ስመጣጥና ዕድገት

4.1 የሀብረተኛ ስመጣጥ

ሰው ቁስ በቁስ የሰውን ቅርጽ ያዘ። በሁለት
እገሮቹ ሄደ። የፊት እገሮቹ ለእንቅስቃሴ ነፃ በመሆን
እጆች አገኙ። የሰውም እንግል ዕድገት ከፍተኛ ደረጃ
ደረሰ። የሰው እንግል እድገት ከፍተኛ ደረጃ መደረስ
ተፈጥሮን በጽንሰ ሃሳብ መገንዘብና ሃሳብንም በምልከት
ማስተላለፍ ነበር። ይህም ሰው በተለየ ደረጃ ለመኖር
ከሰታሉት ነገሮች አንደኛውና ዋናው ለሕግ የተፈጥሮ ከሰ
ተት ነው። ሰው ከሌላው ፍጡር ለየት ባለ ሁኔታ ለመኖር

ከሰገደቁት ነገሮች እንዲያውም የሚከተለው ነው፡ ከገዛፍ ነቱ ጋር በመጣጣም ደረጃ ጋር ከሌላ እንደሆነ ጋር ሲወዳደር ሰው ደካማ ስለሆነ ነው። በመሆኑም ሰው በእንደሆነ ያይሉ በቻ ከተፈጥሮ የሚያስፈልገውን ሁሉ ከሌላ እንደሆነ በመወዳደር እገኘቱ ለመኖር አልቻለም። ስለዚህ በሰበት ነገሮች በመጠቀም ማለት በአፈጻጸሙ መሣሪያ በመሥራት በእንገልጽ በማሳበራቸው አሠራሩ ከተፈጥሮ የሚያስፈልገውን ማገኘት ቻለ። ተፈጥሮንም እንዳለ ሳይሆን በመለወጥ ለሱ እንደሚሰማው አድርጎ ተጠቅመዋል። ይህ እርምጃ ከተፈጥሮ ጋር አዳኝና ለየት ያለ ገንጥነት ለመፍጠር አስቻለው።

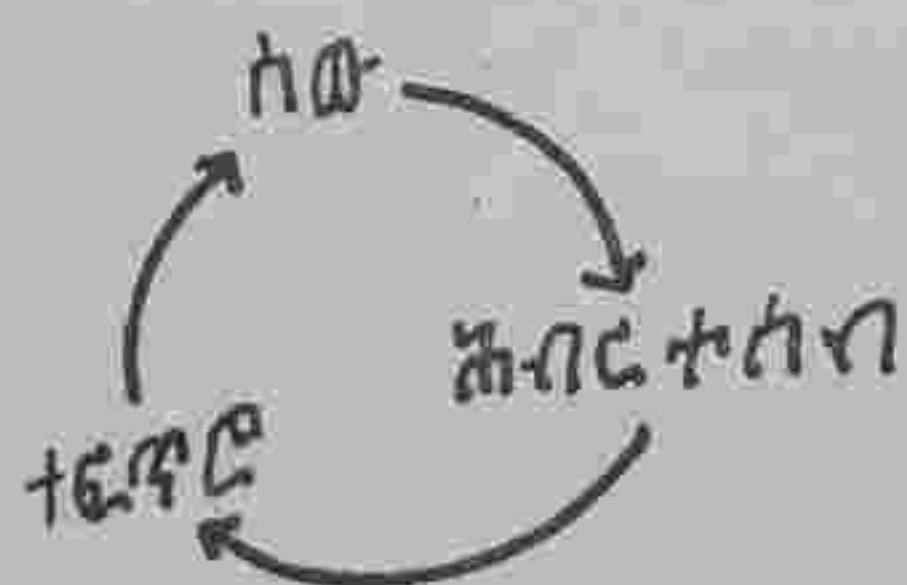
ሰው በዘጋጀው ድንጋጌዎች መሣሪያ በመሥራት ተፈጥሮን መጎበኘትና መቀረጽ የጀመረው በማህበራዊ ሁኔታ ነበር። ሥራ ማህበራዊ የሆነው በሁለት መልኩ ነበር። 1ኛ/ የሚሰራበት መሣሪያና ዘዴ ህብረተሰቡ በፈጠረውና በደነገገው ድንጋጌ ስለነበርና 2ኛው አብዛኛውን ጊዜ በሳብረት መሥራት ስለነበር ነው። በጋራ ለመሥራት ገንዘብና የጥቅም ሲሆን ሥርዓተ መፍጠር አስፈላጊ ነበር። ሥራ ከተሳለፈበት አለፍ እየከበደ ያርተም እየወመረ በሄደ ቀደም የሳብረተሰቡ ሥርዓተም እንዲሁ ውስብስብ እየሆነ፤ በተለይም ሰው ተፈጥሮ የሰጠውን ብቻ ወስዶ መጠቀም ሳይሆን በመንከባከብና በማራባት ከፍተኛ ችሎታ ሲያገኝ ሥርዓተም እንዲሁ ሊጎበኝ ቻለ።

ስለዚህ የሳብረተሰቡም አመጣጥ መሠረት ተገኝቶ መሆኑን ለማየት ቻለናል። ህብረተሰብ የተፈጥሮ ወጪት እንደመሆኑ መጠን ጥቅም ተፈጥሮን ለመጥጣጠር ነበር። ሳብረተሰብ ለሥራ አመጣጥ ሁኔታ ፈጠረ። ሰው ከዚህ ደረጃ ላይ ሲደርስ ተፈጥሮን የሚጥጥመረው በሥራ ለማከይነት ሆነ።

ሰው ለመጀመሪያ ጊዜ ሥራ ለመሥራት የተጠቀመበት መሣሪያ የሰራው በአካባቢውካገኛው ድንጋጌ፤ እንዲሁና

የእንስሶች ቀንድ ነበር ። በዚህ መሣሪያ እንስሶችን በማደን ሥጋቸውንም በመቆረጥ ሥራሥርና ፍሬፍሬ በመልቀም ተመገቡ ። ከፍ ከፍ ያሉት እንስሶች ለማደን ያመቸው በኅብረት ነበር ። እንስሶችን በበዛነት በመሆን ወደ ገደል ለካባቢ በመገኘት ወድቀው እንዲቃወሙ በማድረግ እንደነበር ታውቋል ። የሰው ማኅበራዊ አሠራር በሌላም መንገድ ታይቷል ። የሚሠሩት መሣሪያዎችና የአሠራር ዘዴም በተመሳሳይ መንገድ /እስታንዳርድ/ መሆኑና አደንዎ በኅብረት ነበረ ። በተለይም በጤም እነሱ ተኛው የህብረተሰብ በደን /ባንድ/ ትኩረት ማህበራዊ ገንጽነት ዳብሮ ቋንቋ ከዓበረ በኋላ ህብረተሰብ ተከሰተ ለማለት ይቻላል ።

ይህ ከሰዎች በዓይነቱ በቀርጾና በይዘቱ ልዩ ለሆነ የተፈጥሮ ዕድገት ደረጃ እንደነበር ለመገመት ይቻላል ። ህብረተሰብ ምንም እንኳን ከተፈጥሮ የተለየ ቢሆንም በተፈጥሮ የተመሠረተ ነው ። ሰውም ለመኖር በተፈጥሮና በህብረተሰብ ይመካል ። ሰው ማህበራዊና ባህላዊ ሥርዓት በመገንባት ተፈጥሮን ለመገራትና ለመቋቋም ቻለ ።

ስዕል፣

ሰው ህብረተሰብን በመፍጠር ተፈጥሮን እንደሚስማማው ይቀርጻል፣ ይቀጣጠራል ። ሰው ራሱም የተፈጥሮ ጩኔት ነው ።

ከእንግዲህ ወዲህ ሰው የሚኖረው በፈጠረው ሥርዓት ማህበርና ባህል እየተመራ ሆነ ። በዎቹ የሚያደርጉዋቸው ነገሮች ሁሉ የህብረተሰብ መሠረታዊ ገንጽነት የመርት ገንጽነት ሆኖ በዚህ ላይ ሌሎች ማህበራዊ ገንጽነቶች ተመሠረቱ ።

ሰው ሲሆን በሆነ መንገድ ነገሮችን ግድግዳ ጀመረ ።
 ጥሩና መጥፎ ፣ ጠቃሚና ገዢ፣ ቀንጀና አስቀያሚ የሚገኝ
 ተቃራኒ ህብረተሰብ በደነገገው መንገድ ሆነ ። ህብረተሰቡ
 የተስማማባቸው ሃሳቦች ገጽቶች፣ ዘዴዎችና ድንጋጌዎች በ
 አጠቃላይ እነዚህ ጽንሰ ሃሳቦች በቋንቋ አማካይነት ከአ
 ገጽ ወደ ሌላው ሰው መተላለፍ በህብረተሰብ አባሎች መካከል
 ፈሰሰ በመቀረጻቸው ህብረተሰብ ሊቀሰሰ ይችላል ።

ህብረተሰብ ላብሮ አንድ ደረጃ ከደረሰ በኋላ
 ጊዜን ወስዶ የሚሟሩት ነገር ሆነ ። ግንኙነት የተወለደ
 ህፃን በህብረተሰቡ ሥርዓት መታየት /ወይንም የሚሰጠው
 እንስሳ⁴ መሆን/ ነበረበት ። የተወለደው ሕፃን ደርጌ
 ትን በመጨረሻ፣ የልቀ ሃሳብም በቋንቋ አማካይነት በመ
 ቀሰም የሚሰጠው ደረጃን ይሟራል ። በዚህ አኳኋ
 ህብረተሰብ የሰውን ሁሉን ተፈጻሚ ሰብዕና ይቀርባል ። ለማ
 ጠቃላይ ያህል፣ የህብረተሰቡን ፍቅርነት ከዚህ እንደሚከተ
 ተለው በአጭሩ እንገልጻለን፡

- ማህበራዊ ደርጅት⁵ /ሥርዓት/ የገለሰበ ከዎችት ከሚ
 ያከናውነው በላይ ኃይልና ፍቅርነት አለው፡
- ማህበራዊ ሥርዓት አስተማማኝ ነው፡ ገለሰቦች ከማህ
 በራዊ ደርጅት ጥቅምና ደህንነት ስለሚያገኙ የሚፈለ
 ገባቸውን ይፈጽማሉ፡
- ማህበራዊ ሥርዓት ዘላቂ ነው። ሰዎች ተወለደው የ
 ህብረተሰቡ አባል ይሆናሉ። ማህበራዊ ሚና ይሰጣቸዋል
 ። በዋት ሲለቁ ከህብረተሰብ አባልነታቸው ይ
 ፋታሉ። ሚናቸውም አኳኋ ለተወለዱ ይሰጣቸዋል።
 ህብረተሰቡ ሌሎችን አባሎች ከላይ በተጠቀሰው መንገድ
 በየጊዜው እያስገባ ይቀጥላል።

4.2 የህብረ ተሰብ ዐድገት

ህብረ ተሰብ ከ ተሰብተ በኋላ እንደሚገኝው የተፈጥሮ ክስተት እደገ :: ሰው በሥራ መኖር በጀመረ በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ የተሰብተው ህብረ ተሰብ የጥንተ የጋር ጭን ነብረተ ሰብ /ባንድ/ ገዛ/ እንደነበር የቀድሞ ታሪክ ምርመርና የኢትዮጵያ / Ethnology / ጥናቶች ያረጋግጣሉ :: የዚህ ዓይነት ህብረ ተሰብ ከአሥር ሺህ ዓመት በፊት በድንጋይ ዘመን በዓለም ሁሉ የነበረና ከዚያም በኋላ በአብዛኛው አህጉራት ኋላ ቀርቦ በነበሩት ሕዝቦች ዘንድ እንዳለ ተረጋግጧል :: የዚህን ሕብረ ተሰብ እንዳንድ ገጽታ ለማሳየት እንዋስረለን ::

4.2.1 የጥንተ የጋር ጭን ህብረ ተሰብ በድን /ባንድ/

ይህ ህብረ ተሰብ በህዝብ ብዛት እነሱ ተኛ እንደነበር ገልጽ ነው :: የዚህ ህብረ ተሰብ የምርት ኃይሎች አሳደገው ነበር :: ሰው የተለየ ዕውቀት ስለሌለው ማህበራዊ የሥራ ክፍፍልም አልነበረም :: የነበረው የሥራ ክፍፍል ተፈጥሮአዊ ማለት በዕድሜና በጾታ የመሰረተ ነበር :: ዋናው መሣሪያ ከድንጋይ፣ ከእንጨት፣ ከቀንድ የተሰራ ነበር :: በመሬት አጠቃቀም ተፈጥሮ የለገሰውን ፍራፍሬና ሥራሥር ለቀጥታ ቁፍሮ መብላት እንጂ የምርት ኃይሎች ዐድገት ገና ተፈጥሮን ለመቆጣጠር አሳስቻለም :: የምርት ገንጽነት ሁኔታን በገመለከት፣ የማምረቻ መሣሪያ በቀላሉ የሚገኘና ሁሉም ሰው ሊሰራውና ሊኖረው የሚችል ዓይነት ነበር :: ዓለምም እንደአሁኑ ጊዜ በህዝብ ብዛት አልተጠበበም ነበር :: ደገፍም ሰዎች በአንድ አካባቢ በመከፈር መሬቱን በማረሰ ወይም ለከበት ገፅሽ አሳዋሉትም :: ስለዚህ መሬት በገል የሚያዘበት ምክንያት አልነበረም :: ከፍ ከፍ ያሉ እንሰሰቶች በጋራ ይታደኑ ስለነበር እነዚህ የመሬት ነገሮች አብሮ መብላት አስፈላጊ ነበር ::

በተለይም ማህበረሰቡ በአጠቃላይ ሳይቋረጥ ሳይገባ ቀን ቀን ስለነበረ ማንኛውም ነገር ማከማቸቱ ስለማይመቻ የገለ ሀብት በታ አልነበረውም። የምርት ልውውጥ በዓይነትም ሆነ በገንዘብ ሊኖር አልቻለም።

በዚህ ዓይነት ሀብረተኝነት መደብና መንገድም አልተቋቋመም ነበር። ታዲያ መንገድም ተመሰርቶ ሀገ፣ ዳኛ፣ ፖሊስ፣ ወታደር ከሰነድ ይህ ሀብረተኝነት እራሱን የሚቆጣጠረው እንዴት ነበር? ለዚህ የሚሰጠው አጭር መልስ የሙያ ልዩነትና የሥራ ክፍፍል ስላልነበረ ማህበራዊ ሥርዓት የሚከበረው በጋራ እንደነበር ይታወቃል። እንደ ገለሰብ ከሥርዓት በሚወጣበት ጊዜ የተለያዩ እርማት ተስጥተው ሳይገታ በኃይል ወይም ከነበረ ተሰቡ በቡን እስከመሰረርና መገደልም እርዎች ይወሰዱበት እንደነበር ይታወቃል። የፖለቲካና የህገ ሂደት በጣም ያልዳበረ ቢሆንም በፍራንገር⁶ ደረጃ እንዳለ ይታወቃል።

በቡን ደረጃ የነበረ ሕዝብ የጥንቅቅና የሃይማኖት ልዩነት አልነበረውም። ጭና ጠንቋ እንደዓይነት ሙያተኞች ጥቸው። ሃይማኖትም የተደራጀ አይደለም። በዚህ ውጪ ሌላ ማህበራዊ ፍልሰታና የለም። ማህበራዊ፣ ሃይማኖታዊና ሳይንሳዊ አስተሳሰቦች እንዲከሰሱ አይለይም። እንዲሁም በቡን ከሌላው በቡን ጋር ጭንገንጥነትም አልነበረውም።

እንገዲህ ሀብረተኝነት በዕድሜው ከዘጠና ዘጠኝ በመቶ በላይ የታሪክ ዘመኑ፣ ማለት ስለተሞላ ሚሊዮን ተክል እካባቢ ዘመን ከላይ በተጠቀሰው የዕድገት ደረጃ አሳልፏል። ነገር ግን ቢላፋት 10,000 ዓመታት ውስጥ የሀብረተኝነት ዕድገት በጣም ተለወጧል። ስለሆነም እራሱ ሥርዓት ማህበሮች በዚህ ጊዜ ነው የተከሰተ።

4.2.2 ይህ ሂሳብ የገር ያል ሥርዓተ ማህበር ነው?

በዚህ 10,000 እና 8,000 መካከል ባለው ጊዜ ሰው ተፈጥሮአዊ መብት ከፍተኛ እርምጃ ወሰደ ። ይኸውም በጣሳ ውስጥ የሚገኙትን አዘርዕትና እንሰሰቸን በማራባት በእርሻና በከተማዎች መጠቀም ነበር ። በዚህም ነፃ መንከራተቱን ተቶ ሰው ጎጆና የቤት ቁጥጥር ሰርቶ በእንደ አካላቱ መኖር ጀመረ ። የገል ንብረት እየተሰጠ ፋፋ በመሄድ በሰው ጉልበት ኃይል መጠቀም ተጀመረ ። በጥቅሉ ይህ የዕድገት ደረጃ ሰው ተፈጥሮን በቁጥጥሩ ስር ለማዋል ከወሰዳቸው ከፍተኛ እርምጃዎች ሁለተኛው ነበር ። ስለሆነም ከዚህ በኋላ ለውጥ አዘጋጫ አልሆነም ። የዚህ 6,000 ዓመት አካላቱ የዓበረ የባሪያ አሳዳሪ ሥርዓተ ማህበር እንደተመሰረተ የታወቀ ነው ። ከጥንት የገር ያል ንብረተኝነት ወደ ባሪያ አሳዳሪ ንብረተኝነት ለመሸጋገር መኮንንነት ከሆኑት ዋና ዋና ዎቹ የገል ንብረት መፈጠር፣ በሌሎች ሰዎች ጉልበት መጠቀምና የእርሻ መርታሳነት ናቸው ። በዚህም የብረት መሣሪያዎችን ለመጠቀም መቻሉ ሚና ተጫውቷል ። የእርሻ መርታሳነት አስተዋጽኦ በሌሎች ሥራዎች፣ ለመሳሰሉት በቴክኖሎጂና ፖለቲካ ሥራ ለተሰማሩት መግባት ለማሰገጥ የገዢ መደብ ለበዝበዚና ለጭቆና መንግሥት፣ ህግ፣ ፖለቲካ፣ እሥር ቤት ወዘተ... አቋቋመ ።

ይህ ሥርዓተ ማህበር በዕድገት አንጻር ሲገመገም ብዙ ነገሮችን አሰጥቷል ። ከእነዚህም የሥራ ክፍፍልና ልዩ መደቦች በተሻለ ቋንቋዎች የተሻለ ኪነጥበብ፣ በእንግሊዝኛ ቢሆን የፍልስፍናና የሳይንስ ንድፈ ሃሳብ፣ ተራንስፖርት፣ ጸሐፊት፣ የከተማ መቆርቆር ዋና ዋና ዎቹ ነበሩ ።

ነገር ግን ከዚህ በላይ የተጠቀሱት “የሥልጣን ሥራዎች” በብዙሃኑ መሰረታዊነት ተመርተው እፍኝ ለማይሆኑ የገዢ መደብ አባላት መጠቀሚያ ይሆኑ ነበር ።

ይህ ሥርዓት ማህበር በአስከፊነት በፀረ ሕዝብነት ወደ ምልክታዊ በመሆኑ ተገርሶ ወደቀ።

በኋላም የባሪያ አባዳሪ ሥርዓት ማህበር በውስጥ ቅራኔው ተገብታች የምርት መሠረት ወደ ገጠር በማዘጋጀት የፊውዳል ሥርዓት እንደተካው እናውቃለን። በሀገራችንም ፊውዳሊዝም እስከ አብዮታችን ድረስ ከአንድ ሺህ ዓመታት ለሰነድ ጊዜ ተገራጭ ት እንደቀየ ይታወቃል።

በ16ኛው ክፍለ ዘመን በአውሮፓ ከተማዎች ንግድ በመስፋፋት የምርት ኃይሎችም በማደጋቸው የካፒታሊዝም ሥርዓት ማህበር ተከሰተ። በኋላም በከሰል ኃይል በመካኒካልና በኤሌክትሪካል ኢነርጂ ዘመናዊ ኢንዱስትሪ ተስፋፋ ት የካፒታሊዝም ህብረተሰብ እያደገ እንደመጣ አይተናል።

ባለንበትም ምዕተ ዓመት በካፒታሊስት ማህበራዊ ምርትና በግል ይዘታ ቅራኔ መካረር የተነሳ በተካሄዱ አብዮቶች ብዙ ህብረተሰቦች ወደ ሶሻሊስት ሥርዓት እንደተሸጋገሩ እናውቃለን። የሶሻሊስት የዓለም ሥርዓት በሳይንስ፣ በቴክኖሎጂ፣ በሮዕዩት ዓለምና እንዲሁም ለሰው ልዩ ባሰገኘው የተደሰደለ ኑሮ ኃይልነት ተቀባይነት እየገኘ መጥቷል። ይህም ለማይቀረው ለሠራተኛ መደብ ዓለም አቀፋዊ ድልና ለሶሻሊዝምና ኮሚውኒዝም እውንነት አላገኘታል ማረጋገጫ ነው።

ሳይንሳዊ ሶሲዮሎጂ የህብረተሰብን ዕድገት የሚመለከተው በማርክስ ኢንግልስና ሌኒን በነደፉት ንድፈ ሃሳብ መሠረት ነው። የምርት ኃይሎች ሰደጉ ቆጥረ ህብረተሰብ እንደሚያደግ አይተናል። ህብረተሰብ ሲጀምር ጥቂት በዎች ከሚኖሩበት ጡድን ሺህ ሚሊዮን ህዝብ ወደ ሚኖርበት ብሄር ተሸጋግሮ ከዚያም በዓለም አቀፋዊው ወዛኦደራዊነት የሁሉም ህዝቦች እንዲነት ወደሚረጋገጥበት

አየሄድን ነው። ጥንቅቃዊ ከሆነ አመለካከት በሳይንስ ሳይንስ ግንዛቤ ተፈጥሮን ማለት ህብረተሰብን ጭምር ወደ መቅጣጠር ተሸጋግረናል።

5. የሶሲዮሎጂ ምርምር ዘዴ

በሰው ልዩ ታሪክ ውስጥ በቀርብ ጊዜ ሥራ ላይ የዋለው የሳይንሳዊ የምርምር ዘዴ ዋና ዓላማው ተፈጥሮን ብቻ ሳይሆን፣ ሰው አራሱን፣ ህብረተሰቡን፣ ሃሳቡንም ጭምር ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ በመመልከት በተከከለኛ ግንዛቤ ህይወቱን ለመምራት እንዲችል ነው። ሰው ይህንን ተግባራዊ ለማድረግ ረዘም ያለ ጊዜ ይፈጅብታል። አሁንም ቢሆን ይህ ዓላማ ሙሉ በሙሉ አልተሳካም ህብረተሰቡን እንደሚገኝው የተፈጥሮ ክፍል ቀጥሮ በሳይንሳዊ መንገድ በመመልከት ከሚያገኙት ዋና ዋና ነገሮች ለምሳሌ የገዢ መደቦች ጥቅምና በዚህም ላይ የተመሠረተው የርዕዩት ዓለም ተጽዕኖ ዋናውና ዓይነተኛ ሆኖ እናገኘዋለን። ለዚህም ነው በዘመናችን የማርክስና የሌኒን የሶሲዮሎጂ ንድፈ ሃሳቦች ከፍተኛ ሳይንሳዊነታቸውን ለማዳከም ብዙ የካፒታሊስት አገር ምሁራን በቀንጽል ወይም በቸላ ሳይነት የሚያቀርቡዋቸው።

የህብረተሰብ የምርምር ዘዴ ምን ዓጽነት ጠባይና ችግሮች አሉት? በአንድ ወገን ያሉት ምሁራን ህብረተሰብን እንደሚገኝው የተፈጥሮ ክስተት በሳይንሳዊ ዘዴ አጥንቶ የአካሎቹንም ውህደትና እንቅስቃሴም ህግጋቶች ለይቶ ለማወቅ እንደሚቻልና ህብረተሰቡም እንደሚገኝው ተፈጥሮ በዳያሌክቲካዊ ህግ የሚገዛ ነው ሲል፣ በሌላ ወገን ያሉት ደግሞ ሰው ህብረተሰብን መርምሮ ሙሉ በሙሉ ለማወቅ እንደማይቻልና እስከአሁንም የተደረጉት ጥናቶች ምንም ያህል በላህብረተሰብ በቂ ዕውቀት እንዳላሰገኙለት ያምናሉ። ሰው በላህብረተሰብ ውስጥ ግንዛቤው አነሳተኛ ነው ይላሉ። የጦርዛው ህብረተሰብ ከዳበረ በኋላ ለተመራማሪዎች በጣም መጠነኛ ነጻነት በመስጠት የሶሲዮሎጂ ጥናት አንድ ደረጃ ደርሶ ቀሟል። ነገር ግን አሁንም የመደብ ተጽዕኖ በመኖሩ በጦርዛው ህብረተሰብ የሶሲዮሎጂ ምርምር ፍጹም ሳይንሳዊ ሊሆን አልቻለም። የጦርዛው ሶሲዮሎጂ በቦታና በጊዜ ወይም በህብረተሰብ ተቋም ውስጥ የሆኑ

ሀጥቶች አሉት ። እንደማርክሲስት ሌኒኒስት ጠቀላላ የህብረት ሰብን እድገት ሀገጋት ለማግኘት አልቻለም ።

የሶሲዬሎኒ ምርመር መሣሪያ እንዴት ዓይነት ነው? እያንዳንዱ ሳይንስ ዘርፍ የሚመለከትበት መሣሪያ አለው ። የተገነዘበውንም የሚቀርጽበት የሚገምትበት ጤቱንም የሚያቀርብበት ሥርዓት አለው ። ጂኦሎጂስት የመረትን ሁኔታ ድንጋይንና አፈርን በመመልከት ያጠናል ። አባተሮኛው ከዋክብትን በቲሌኮፕልን እየተመለከተ ያጠናል ። ባዮሎጂስት ሕዋሳትን በማይክሮስኮፕ ያጠናል ። የሶሲዬሎኒ ብቸኛ መሣሪያ ገን ጽንሰ ሃሳባዊ ነው ። ብዙ የሳይንስ ዘርፎች ምርመር የሚካሄደው ተጨባጭ ነገር በመመልከት ቢሆን ሶሲዬሎኒ ህብረተሰብን የሚያጠናው የህብረተሰቡን እንቅስቃሴ በመመልከት የድርጊት ጤቱን በመሰብሰብና በመተንተን ነው ። ህብረተሰብን በናውፍ መልክ በመውሰድ መጠይቅ በማዘጋጀት ወይም በአጠቃላይ እንቅስቃሴውን ለማጥናት ይቻላል ። የህብረተሰብን እድገት በተለያዩ የታሪክ ሳይንሶች፣ ማለት በፓሌዌንቶሎጂ፣ አርኬዎሎጂ፣ ታሪክ ኤትኖሎጂ ጥናቶች አባረረው መረጃ በወላ ገደል ለመሰብሰብ ይቻላል ። ካርል ማርክስና ፍራይደክ ኤንግልስም የቀደመ ካፒታሊስት ህብረተሰብ ዕድገትን ያደረገ ሃሳብ ለማሟላት የቻሉት ከዚህ የመረጃ ምንጮች ነው ።

ማርክሳዊ የምርመር ዘዴ ዳያሌክቲካዊ እንደመሆኑ መጠን የህብረተሰብን ቅርጽና ይዘት፣ ሂደትና ምጥቀት ለመመርመር የሚያስችል የምርመር ዘዴ ነው ። ነብረተሰብንም የምናጠናበት ሥነ ዘዴ ታሪካዊ ቁጥር አካልነት ነው ።

የጦርዟው ሶሲዬሎኒ ገን የለውጥ ሀገጋትን እይታ ነዘብም፣ ሕብረተሰብንም በአዘጋጫ ለውጥ በመመልከት እስከ ካፒታሊስት ሥርዓት ማህበር እንደሚደርሰው በዚህም ደረጃ ቀራኔ በማለዘብ እንዴት እንደሚዘልቅ ያጠናል ።

የቦሲዬሌጂ ንድፈ ሃሳብ

ጤሪቱ የቦሲዬሌጂ በንድፈ ሃሳብ የሚከተሉት ጠባቂዎች አሉ፡፡⁹ መካኒካል ፣ ሳይክሎሎጂካል ፣ ሳይክሎፒካል ፣ ህክምናዊ ምርመራዊ ህክምና ፡፡ መካኒካል የሚባለው ህብረተሰብን እንደሚገናኝው የተፈጥሮ ክስተት በማየት በመካኒካል ህግ የተያያዘና የተዋሃደ ነገር አድርጎ በመውሰድ ሰዎች በህብረተሰብ አባልነታቸው እንደ አቶ በመያያዝ¹⁰ "በአዲሱ" ወይም በመደራረብ "በሃሳቡ" የተያያዙ ናቸው፡፡ የሚለው አስተያየት ነው፡፡ የሳይክሎሎጂካል ንድፈ ሃሳብ ፣ ህብረተሰብ ልክ እንደህጻን /ሴ/ የሚያድግና የሚላ ወጥ ስለሆነ የሳይክሎሎጂካልና የህብረተሰብ ክስተት ተመሳሳይ ናቸው የሚለው ነው፡፡ ልክ እንደሳይክሎሎጂካል ሴትም የህብረተሰብ ተቋሞች ማለት የቤተሰብ የፖለቲካ፣ ኢኮኖሚ ወዘተ... አስፈላጊ ነው፡፡ ከፍጡር ዘንድ አንገል መሪ እንደሆነ በህብረተሰብ ውስጥም ሃሳብ /ማለት ርዕዮተዓለም ፍልስፍና በተመሳሳይ መንገድ መሪ ናቸው፡፡ በዚህ ንድፈ ሃሳብ ተፈጥሮ መሸሸል እንዲያለ ወጥ ደረጃ አያሳይም ማለት ነው፡፡ ሳይክሎሎጂካል ንድፈ ሃሳብ ደግሞ የግለሰቦችን ስሜትና ጠባይ መንደርደሪያ በማድረግ በሚሰጠው ሥርዓት ይገነባል የሚለው ነው፡፡ እዚህ ላይ ሥርዓተ ማህበር የራሱ ሀላፊና እንዳለው ክስተት ተደርጎ አልተወሰደም፡፡ በገሉ በመነጨ ስሜትና ጠባይ ተገፋፍቶ ማህበራዊ እርምጃ፣ "ሰሸል አክሸን" ይወሰዳል፡፡ ስለዚህ በዚህ አስተሳሰብ ሥርዓተ ማህበር እራሱን የቻለ ክስተት ሳይሆን የግለሰቦች ስሜትና አስተሳሰብ ድምር ነው ማለት ነው፡፡ ህክምናዊ ህክምና ንድፈ ሃሳብ በቅርጽና በውህደት ሳይሆን በይዘት የሚያተኩር ነው፡፡ የተለያዩ ማህበራዊ ድርጊቶችን ስሜትና ሃሳብን በመሰብሰብና በመለከት የህብረተሰብን ልዩ ልዩ ጠባቂዎች /ፖለቲከኞች/ ለማግኘት ነው፡፡ ፍርማህክምና ንድፈ ሃሳብ በጣም ረቂቅ የሆኑ የህብረተሰብ ጠባቂዎች መርምሮ ማግኘት ነው፡፡ በዚህ በላይ የተጠቀሱት የህብረተሰብ ንድፈ ሃሳቦች ገጥሞች መጠነኛ እርማትና ፖሊሲ ለመቀረጽ ያስችሉ ይሆናል፡፡

ማርክሳዊ ሶሲዬሎኒ ህብረ ተሰብን በአጠቃላይ የሚያንቀ
 ሲቀሰት ኃይሎች ማድረግን ፍርስሮች በመጨበጥ የህብረ ተሰብን
 አካላት /ኮንቴንተ/ ጭምድ በመዳሰስ የህብረ ተሰብን እንቅ
 ሶቃሴ በአዘጋጫና በምጥቀት ለውጥ የማጥናት ነው። ማርክሳዊ
 ሶሲዬሎኒ አጠቃላይ የህብረ ተሰብን አድገት ሀገጋትን አገኙት
 ህብረ ተሰብ ከአንድ ሥርዓት ማህበር ደረጃ ከፍ ወደአለው ሥርዓት
 ማህበር በመሸጋገር ሂደት የሚያጠና ገደሏ ሃሳብ ነው። ማርክ
 ሳዊ ሶሲዬሎኒ የህብረ ተሰብን እንቅሶቃሴ በአጠቃላይ መገንዘብ
 ብቻ ሳይሆን በከፊልና በዘርዘር አጥንት ህብረ ተሰብ ያለበትን
 ሁኔታና ቅሬታዎችንም ይፋ ያደርጋል። ከነዚህም አብዛኛው ሂደ
 ተከረት ከሚደረግባቸው የሚከተሉት ዋና ዋና ያቅናቸው፣ ጋብቻና
 ቤተሰብ፣ ወጣት፣ መደቦች፣ ሠራተኛ፣ ገበሬ፣ ከተሜ፣ ዘላን፣
 ተምህርት፣ ፖለቲካ፣ ጽሑፍ፣ ሃይማኖት፣ ባህል፣ ሕዝብ፣
 ወዘተ...። እነዚህና የመሳሰሉት ማኅበራዊ ክስተቶች የሚ
 ጠኑት በዲያሌክቲካዊ ገንኙነትና በእንቅሶቃሴነቸው ነው።

ማርክሳዊ ሶሲዬሎኒ ተገባራዊ ነው። ገደሏ ሃሳቡ ከተ
 ገባር የመነጨ ተሰባሳቢ በተገባር የሚፈተን ነው። ማርክስ
 ፈላስፋዎች እስከአሁን ዓለምን ሲያጠኑ ነበር፣ ዋናው ቁምነገር
 ገን ዓለምን መለወጥ ነው እንዳለው ሁሉ፣ የማርክሳዊ ሶሲዬሎኒ
 ገደሏ ሃሳብ ዋና ዓላማ የህብረ ተሰብን የዕድገት ሀገጋትን አገ
 ኙት የህብረ ተሰብን እንቅሶቃሴ ለማስረዳት ለመተንበይ ብሎም
 እንደሚገኘው የተፈጥሮ ክስተት ህብረ ተሰብን ለመቆጣጠር፣ ለማ
 ረምና ለመለወጥ ነው።

7. የሶሲዬሎኒ ሚና በኢትዮጵያ

የሶሲዬሎኒን ተገባራዊነት በኢትዮጵያ በምናጤንበት ወቅት
 ሁለት ነገሮች ይታያሉ፣ አንደኛው በሶሲዬሎኒ አንጻር የኢትዮ
 ጵያ ኅብረ ተሰብ እንቅሶቃሴ መገምገም ሲሆን፣ ሁለተኛው የሶሲዬ
 ሎኒን ተገባራዊነት መገለጽ ነው።

ኢትዮጵያ ባለብዙ ባሕሪና ማኅበራዊና ማኅበራዊ ሀገር ናት።
 እስከ አብዮቱ ድረስ ተንሰራፍቶ የቀየው ዋናው ስልተምርት ፊው
 ዓላዊ ሲሆንም ከፒታሊዝም ያቆጣጠረው የቀዳሚ ፊውዳል ቅሬታ

ቸው ያልጠፋባት ነበር ።

በኢትዮጵያ ጠረፍ አካባቢ ብዙ ብሄረሰቦች አሉ ። እነዚህ በእጅ መጻፈሪያ ቁፍረው ተገኝ እህል እየዘሩ ወይም ከብት ብቻ እያረቡ የሚኖሩ ዘላኛች እንደሆኑ የታወቀ ነው ። ሙሉ በሙሉም ባይሆን እንዳንድ የጥንተ የጋር ጭን ህብረተሰብ ጠባይ እንዳላቸው ይታወቃል ። ይህም የሚባለው መደብ አልባነት፣ መረት የጋር ጭን መሆን፣ የአኒሚስት ሃይማኖቶች መከተል የመሳሰሉት ጠባዮች ለአሉዋቸው ነው ።

እንዲሁም በጤም አነስተኛ ይሁን እንጂ በተለይ በፊውዳሉ ስርዓት ወቅት የባሪያ አባዳሪ ሥርዓት ማህበር ርዕዩት ዓለማዊ ርዝራዝና አስተሳሰቦችም አልጠፋም ነበር ።

ነገር ግን መሪው ስርዓት ማህበር የፊውዳሊዝም ሆኖ ለብዙ ዘመን እንደቆየና ከላይ የተጠቀሱትም ሥርዓት ማህበራትም በወሰጡ በመታቁ የቆዩ እንደነበረ የታወቀ ነው ።

ለሮጌው ሥርዓት በአብዮታዊ ተገልጦት ጠመረረሰና በምትኩም እዲህ ነብረተሰብ እየተገነባ ነው ። ነገር ግን በዚህ በሽግግር ወቅት ከአሮጌው ሥርዓት የተወረሱ ጭን ጭን መንፈሳዊ ቀሪ ቶች መኖራቸው አይቀርም ። እዲሁ ሥርዓት ስር እየሰደደ በሄደ መጠን ተፈጻሚ ያለሆኑ ከአለፈው የተወረሱ ነገሮች ቦታ እየለቀቁ በተፋጠነ ሁኔታ እየጠፉ መሄዳቸው የማይቀር ነው ።

እንዲሁም የኢትዮጵያን ህብረተሰብ የምንቃኝበት መንገድ ከብሄረሰቦች አንፃር ነው ። ኢትዮጵያ የብዙ ብሄረሰቦች አገር እንደመሆኗ መጠን እነዚህም ብሄረሰቦች የተለያዩ የማኅበራዊ የባህላዊ አሠራሮች እንዳሏቸው የታወቀ ነው ። እነዚህ ብሄረሰቦች በታሪካቸው በሰነድ ልቦና፣ በቋንቋ በባህል በሚኖሩበት አካባቢ ለየት የሚያደርጋቸው ሁኔታዎች አሉ ። ይሁን እንጂ ልዩነት እንዳላቸውም ሁሉ እንደነትም አላቸው ። በባህል እንዲሁም ልዩነቶች ሊኖሩ ይችላሉ ። ለምሳሌ የሃይማኖት፣ የክር ሁኔታ ከተሜነትና ገጠራነት፣ ዘላንነት /ወይም ጥንታዊነት/

ዘመናዊነት፣ ዲሞክራሲነትና ህብታምነት፣ በዘፍነትና/ለማንነት/
ሠራተኛነት፣ ሳይንሳዊና ጥንቃቄ አስተሳሰብ የመሳሰሉት ።

በለሆነም አብዮታዊት ኢትዮጵያ በዚህ ሽግግር ወቅት
የተያያዘችው ተገባር እነዚህን ለዩ ለዩ ማኅበራዊና ባህላዊ
ገጽታዎች ያሉባቸውን ዜጎችን በማንቀሳቀስ እንደ ተራማጅና አቅ
ጣጣውን ወደ በሽሊዝም ያደረገ ወጥ ህብረተሰብ ለመፍጠር ነው።
በለዚህ በተገሉ ሂደት የሚነሱ ቅራኔዎችን ለመፍታት አስፈላጊ
ውን ታክቷልና እስተራቱም በመቀየስ ተገባራዊ ለማድረግ በሲዩ-
ሎኒ አስፈላጊ እገዛ የሚያደርግ ሳይንስ ነው።

የሲዩሎኒ ሚና በሽግግሩ ወቅት እንዴት ነው? አብዮት
የኢኮኖሚና የፖለቲካ ለውጥ ብቻ ሳይሆን የማህበራዊ ገንጥነት
የባህልና የአስተሳሰብም ለውጥ ነው። ዋናው ማህበራዊ ገን
ጥነት የምርት ገንጥነት ሆኖ ሳለ ይህ ሲለወጥ በዚህ የመሰረተ
ረተ ማህበራዊ ገንጥነቶችና የንቃት ህሊና ለውጦችን ያስከት
ላል። በተለያዩ የዕድገት ደረጃ ያሉትን የኅብረተሰብን
አባላት በበሽሊዝም ንቃተኝነትና መቅረጽ ማለት ነው።

እርግጠኛነት ስርዓትና ባህል በበሽሊዝት ሥርዓት ለመለወጥ
ጥረት ሲደረግ ብዙ ዓይነት ቅራኔ ይከሰታል። እንዳንደ ጌላ
ቁር ባህሎችና ለማዶች ለአዲሱ ሥርዓት ገንባታ እንቅፋት የሚ
ሆኑት ሁኔታ አሉ። ጥቂት ምሳሌዎችን ወስደን እንመልከት።

በሲዩሎኒ ተገተና የአገራችን የሥራ ሁኔታን እንቃኝ።
በበሽሊዝት ህብረተሰብ ሥራ ክብርና መሠረታዊ ነገር ነው።
ነገር ገን በዚህ እንጻር የሥራን መሠረታዊነት የሚያቃሉ የሚ
ያዳከሙ የቀዱ ባህላዊ ሁኔታዎች አሉ። ፍራዴድክ ኤንግልስ
"ሰውን ሰው ያሰኘው ሥራ ነው" ብሎ እንደተናገረው ሥራ ለሰው
ወሳኝ የህልውና ጉዳይ ነው። ሥራ ለሰው የህይወቱ የደህን
ነቱ የዕድገቱ መሠረት ቢሆንም በብዙ በቀዱ የኢትዮጵያ ባህሎች
ወይም ሁኔታ ተገቢውን ክብራታ አለማግኘትን እንረዳለን። በመ
ሆኑም ሥራ በሚገባ አለመካሄዱ ምርት በጥራትና በስፋት አለመመ
ረት ማለት ነው። ይህ ብቻ እይደለም ምርት አለመመረት ማለት

ሀልወፍ ማጣት ማለት ነው። ይህም የአንድን ሥርዓት ማህበር
ኋላ ቁር ነትና አድሃሪ ነት ገጽታ ያሳያል። ተራማጅ ሥርዓት
ማህበር መገንባት ማለት የሥራን ሁኔታ ማመቻቸት ማለት ነው።
የሥራን ሁኔታ ስንመረምር ቁጥራዊ ማህበራዊና ሰነድ ልቦና ዊ
ሁኔታዎች አሉ።

በቁጥራዊ መልኩ ሠራተኛው ያለው የሥራ ችሎታና የታ
ከህክ መሣሪያው ነው። በዚህ አንጻር ሲታይ አብዛኛው ሕዝ
ባችን የሥራ ችሎታው በሳይንስና በቴክኖሎጂ ያልዳበረ ሲሆን፤
ዘመናዊውና በቁጥራዊ የዳበረው በጣም አነስተኛው ክፍል ነው።
ከቀላሉ ጀምረን በናስረዳ በአነስተኛ የእጅ መሣሪያ መረት
እየቀፈሩ የሚኖሩ በጭራሮና በቁጥጭ ቤት የሚሰሩ ብዙ የሥራ
ክፍፍል የማያስፈልገው ነው። የኢትዮጵያ ሕዝብ ከ90% በላይ
በዚህ ደረጃ ነው የሚገኘው ለማለት ይቻላል። በዘመናዊ ማለት
በልዩ ልዩ ቁጥራዊ መስፈርትና በሥራ ክፍፍል የሚሰራው በጣም
አነስተኛው ክፍል ነው።

በአገራችን በአብዛኛው ህዝብ ዘንድ የማህበራዊ ሥራ
ክፍፍል የዳበረ አይደለም። ምክንያቱም ልዩ ልዩ እውቀት ስለ
ሌለ ሁሉም ተመሳሳይ ሥራ ነው የሚሰራው። ስለሆነም የሰው
ጉልበት ለማብዛት ካልሆነ በስተቀር ለብቻም ለመሥራት ይቻላል።
በሌላ አንጻርም ህብረተሰብ ለሥራ የሚሰጠው ክብር እንዲሁ ብዙ
ኋላ ቁር ነት ይታይበታል። በአብዮት ሂደት ሁኔታው በመሻሻል
ላይ ይገኛል እንጂ ለሰንበት፣ ለበዳል፣ ለሙገት የሚውለው ጊዜ
ሲታሰብና እንዲሁም ለምደታዊ ሥራዎች የሚሰጠው ጊዜና ክብር
ሲታይ የሥራ ክፍተት ነቱ ዘቅ ብሎ ይታያል።

በገለበጠ ሰነድ ልቦና ዊ አንጻር ሲታይም እንዲሁ ለሥራ
ያለው ፍቅር ዘቅተኛ ነው። ለምሳሌ በዕደ ጥበብ ሥራ መስክ
የተሰማሩ ሰዎች የተናቁ ሰለ ነበሩ፤ በገላ የሚሰማቸው የበታችነት
ሰሜት ክፍተት ነበር።

በማህበራዊ ዊ በባህላዊ አንጻር የሰላላነት ገንባታን የሚ
ፈታተኑ ችግሮች አነስተኛ አይደሉም። ጥቂቶቹን ጨምረን ለመ

ጥቁስ ያህል ፣ ጥንቅሳዊና ኢሳይያስዊ ገንዘብ፣ የተፈጥሮ
አካባቢ እንክብካቤ ችግሮች፣ የብሄረሰቦች ገንጽነት ጉዳይ፣
የአመጋገብ ባህል፣ የጤና አጠባበቅ እክሎች፣ ወዘተ... ወሰደ
ካለፈው የወረሰናቸው ልማዶች ምን ያህል ለዕድገታችን እንቅፋት
እንደሚሆኑ በሶሲዬሊኒ ለመተንተን ይቻላል ።

ለማጠቃለል ያህል፣ ኢትዮጵያ በማርክሳዊ ሌኒናዊ ንድፈ
ሃሳብና ለመድመሠረት እዲስ ህብረተሰብ የምትገነባ በመሆኗ
ለዚህ ተገባር የሳይንሳዊ ሶሲዬሊኒ አስተዋጽኦ ሰፊና ወሳኝ
ነው። ለእዲሱ ህብረተሰብ ገንባታ የምንቀይሰው የዕድገት
ትልቅ ባይንሳዊ ሲሆን ለተገባራዊነት ሁኔታዎችን በተከከለ
መገንዘብ ያሻል። አጠቃላይ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ
ዕድገት አቅጣጫ በማርክሳዊ ሌኒናዊ የህብረተሰብ ዕድገት ገንዘብ
የመሰረተ ሲሆን ለተገባራዊነት ዝርዝርና ጥልቅ ዕውቀት ለማ
ገኘት ያለማቋረጥ ምርምር ማድረግ ያስፈልጋል።

በሶሻሊስት ሽግግር ወቅት ሶሲዬሊኒያዊ ጥናት ሊያተኩ
ርባቸው የሚገባ ርዕዮተዓለማዊ፣ ማህበራዊና ድርጅታዊ ወዘተ...
ጉዳዮች አሉ። ለማኅበራዊ ለውጥ ማነቅ ሊሆኑ ከሚችሉ ነገሮች
ለምሳሌ፣ የሥራ ፅንሰ ሃሳብ፣ ባይንሳዊ አስተሳሰብ፣ የእኩልነት
ፅንሰ ሃሳብ፣ የገሳዊና የማኅበራዊ እንቅስቃሴ ጉዳይ፣ ብሄረ
ገነትና ወዘአደራዊ ዓለም አቀፋዊነት ትኩረት የሚገባቸው ናቸው።

ሶሲዬሎኒ ሥነ ህብረ ተሰብ ነው። ዋና ዓላማው በአጠቃላይ የህብረ ተሰብን አመጣጥ ዕድገትና እንቅስቃሴን ለማጥናት ነው። ህብረ ተሰብ የተፈጥሮአዊ ታሪካዊ ዕድገት ጤነትና ሰዎች መሠረታዊ ፍላጎታቸውን ለማሟላት ከተፈጥሮና ከራሳቸው ጋር ባደረጉት ገንኙነት የፈጠሩት ነው። ህብረ ተሰብ የሚለው፣ የሚያድግና በዲያሌክቲካዊ ህግ የሚገዛ ነው። ማርክሳዊ ሶሲዬሎኒ በታሪካዊ ቁጥጥር አካልነት ንድፈ ሃሳብ ላይ የመሠረተ ሆኖ ዘርዘርና ጥልቅ ጥናቶችን ያካሂዳል። ከነዚህም ጥናቶች የሚገኙት ባይንሳዊ ዕውቀትና መደምደሚያዎች ህብረ ተሰብ ዕድገትና ለውጥ በሚያረገው እንቅስቃሴ አጋዘና ንፃና አመልካች ይሆናሉ። ስለሆነም በአሁኑ ወቅት ኢትዮጵያ በላውጥ እንቅስቃሴ ላይ ስለሆነች ሶሲዬሎኒ ከሌሎች ማህበራዊ ባይንሶች ጋር ከፍተኛ የሆነ አስተዋጽኦ እንደሚያደርግ እውን ነው። የዚራው የኢትዮጵያ ህብረ ተሰብ ከቀደም የተለያዩ ብዙ ልምዶችና ባህሎች ስለአሉት እነዚህን በምርምር ላይ ት በማወጣት ጠቃሚና ገጂ ገናቻቸውን ለመረዳት ብሎም ለገንባታ ሁኔታዎችን ለማመቻቸት ጥናት ያስፈልጋል።

የትምህርት ክለሳ ጥያቄዎች

1. ሕብረ ተሰብ ምንድን ነው?
2. ሶሲዬሎኒ ምንድን ነው?
3. ለሕብረ ተሰብ አመጣጥ ምክንያት የሆኑትን ነገሮች ጥቁን?
4. ለሕብረ ተሰብ ዕድገት እንቅስቃሴ የሆኑት ዋና ዋና ነገሮች ጥቁን?
5. የጤናና የማርክሳስት ሶሲዬሎኒ ልዩነት ምንድን ነው?
6. ህብረ ተሰብ ከተፈጥሮ ጋር ያለውን እንደነትና ልዩነት አስረዳ?
7. የኢትዮጵያ ህብረ ተሰብ ምን ዓይነት መልክ አለው። የኢትዮጵያ ነባራዊ ማህበራዊና ባህላዊ ሁኔታ ከሽግግሩ ወቅት አንጻር ገለጽ?
8. የጥንቃቄና የባይንሳዊ አስተሳሰብን ልዩነት ገለጽ። እነዚህ በኢትዮጵያ ምን ይዞት አሉቸው?

ገርጌ ማስታወሻ

1. "የማህበራዊ ቁጥጥር" ማለት አጠቃላይ የሆነ የቁጥጥር ሥርዓት ኖሮ ፣ እንደ ገለሰብ ከሥርዓተ ማህበሩ ደንብ ሲወጣ የሚደረግበት ተፅዕኖ ነው። ከአነስተኛ እርምጃ እንደነቀ ፈታ ከመሰሰሉት ጀምሮ የህግ እርምጃን ያጠቃልላል።
2. "ባህላዊ ምርት" ለሰው መንፈስ እርካታ እንደ ኪነት ያሉትን ነገሮች ያጠቃልላል።
3. ጡድን የሚለው ቃል በእንግሊዝኛ "ባንዲ" ለሚለው ቃል የተሰጠ ሲሆን በጣም አናሳ የሆነ የህብረተሰብ ቅርጽና ይዘት ያለው ሆኖ ብዙ ዘመን ከታሪክ በፊት የቆየ ነው።
4. "ማህበራዊ እንስሳ" ሰው በመጀመሪያ ደረጃ እንስሳ ነው። ነገር ግን በቤተሰብና በአካባቢ አማካይነት የህብረተሰብን ባህል በመቀሰም ሰው የማህበራዊው ጠባይ ይወስዳል።
5. "ማህበራዊ ደርጅት" ለእንግሊዝኛው "ሶሻል እርጋኔዝን" የተሰጠ ስረገ ነው።
6. ምንም እንኳን ሙሉ በሙሉ ተርጉሙን ባያስተላልፍም ፍሬ ነገር ለእንግሊዝኛው "ኤሰንስ" ለሚለው ቃል የተሰጠ ነው።
7. ደህረ የጋር ጃኝ ሥርዓተ ማህበራት አብዮታችን ከፈነዳ ወዲህ በሰፊው የተዘረዘሩ ስለሆነ እዚህ ላይ ማብራራት አሳስፈለገም።
8. "የሰለጣኔ ጮራ" ፈነጠቁ ተብሎ የሚነገርላቸው የጥንት ባሪያ አባዳሪ አብረተሰቦች እንደነገብፀ መስፈርታቸውን ሕንድና ፓይና ወዘተ... በፀረ አዘብነታቸው ወደር የላቸውም።
9. "መካኒካል" መካኒካዊ፣ "ባዮኬሚካል" ፍጡራዊ፣ "ሳይኬኬሚካል" በነፍሱ የሚተላለፍ ተተርጎሞ ዋል።
10. "አድሂዋን" በአጠቃላይ ጀምሮ የሆነ "ኮሂዋን" በመያያዝ ማለት ናቸው።

φη=ω=δ=h=ξ=τ

Great Soviet Encyclopedia; Vol.24, New York, Macmil-
lan, Inc., 1978 (pp.263-267)

Marx, K. and Frederick Engles; Collected Works,
Vol. I, Progress Publishers, 1962.

Amrosov, A., The Social Structure of Soviet Society,
Moscow, Progress Publishers, 1978.

Chesnokov, D., Historical Materialism, Moscow,
Progress Publishers, 1969.

Faris, Robert E.L. Handbook of Modern Sociology,
Chicago: Pand McNally and Company , 1964.

Henry, Lefebur. The Sociology of Marx mitaoe Books,
1968.

Marx, Karl, Selected Writings in Sociology and
Social Philosophy, Penguin Books, 1974.

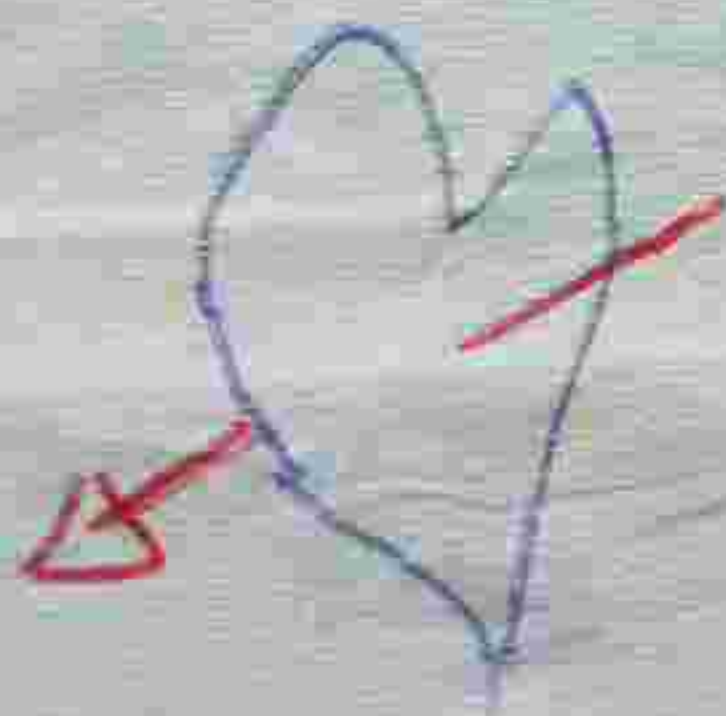
Obrien, Robert, Readings in General Sociology,
Poston: Muflin Company, 1964.

Moskovic, U., Sociology, (Unpublished Manuscripts),
1982.

Morsley, Peter, Introducing Sociology, Penguin
Books, 1974.

Proudly
brought
to you
by

www.binyamhk.wordpress
.com

[illegible]

Proudly
brought
to you

www.binyamihk.wordpress
-com

